

AANTEKENINGEN OVER HET GEDRAG VAN DE BIJENWOLF, *PHILANTHUS TRIANGULUM* F.

(Hymenoptera, Sphecidae)

Na een aantal magere jaren, tijdens dewelke de bijenwolf zelfs bijna volledig ontbrak, was deze graafwesp bijzonder talrijk in 1977, waarschijnlijk het gevolg van de uitzonderlijke zomer van 1976. Op de heiden te Kessel en te Bevel was de soort algemeen. Zelfs te Berlaar zag ik op 18 september een vrouwtje op een distel, wel volledig buiten het normale biotoop. Te Knokke, bij een holle weg, ontdekte ik een honderdtal nesten. Deze weg lag werkelijk bezaaid met een groot aantal dode honingbijen. *Philanthus* doodt namelijk meer bijen dan hij nodig heeft voor zijn nestbevoorrading.

Een zeer treffend voorbeeld zag ik in augustus te Kessel. Een *Philanthus*-wijfje besprong een honingzuigende bij op een heidestruik, hetgeen bliksemsnel gebeurde. De bij was ogenblikkelijk weerloos. De aanvaller draaide zijn slachtoffer met de buikzijde naar zich toe en bewerkte met sprieten en poten de onderzijde van de kop, thorax en abdomen. Als reactie daarop stak de bij de tong enkele malen ver uit en gaf honing op uit de krop. De tong werd telkens gulzig afgelikt door de bijenwolf. Omdat ik mij in een kleine afgraving bevond, met de heidestruik op gezichtshoogte, kon ik dit alles zeer duidelijk volgen. Nadien vertrok de rover met zijn prooi naar zijn nest. Dit gebeurt echter niet altijd; soms wordt de verlamde of gedode prooi gewoon achtergelaten. Dit ledigen van de honingmaag is reeds vermeld door LATREILLE in 1802 en ook nog door andere onderzoekers. Toch doet het steeds genoeg en het zelf ook eens waar te nemen.

Rond de nesten nam ik verscheidene exemplaren waar van de mooie goudwesp *Hedychrum nobile* SCOPOLI, wel een van de meest bekende koekoeks- wespen van *Philanthus triangulum*. Ook het kleine vliegje *Miltogramma* was weer op post. Het lag op de loer bij de nestingang. Terwijl de bijenwolf de verlamde prooi achterwaarts binnentrok, wipte het vliegje een fractie van een seconde op de prooi, juist de tijd om een eitje te leggen. Deze twee belagers zorgen er mee voor dat er volgend seizoen weer minder bijenwolven te voorschijn komen.

K.A. Janssens

AANWINST VOOR DE BIBLIOTHEEK

Prof. Dr. J.K.A. VAN BOVEN : De Mierenfauna van België (Hymenoptera, Formicidae). Nr. 67 uit de reeks : Acta Zoologica et Pathologica Antverpiensia (juni 1977), 191 p., 172 figuren.

In een eerste hoofdstuk zijn gegevens voor het kweken en verzamelen van mieren verwerkt. Het tweede hoofdstuk behandelt de morfologie en de biologie van deze insectengroep. Het uitgebreide derde hoofdstuk bevat dichotomische tabellen voor de 57 Belgische soorten en gegevens over de levenswijze en de verspreiding in België. Het boek eindigt met een overzicht van de etymologie van de Latijnse soortnamen, een alfabetische index en een literatuuroverzicht.

W.O. De Prins